

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

22 ноември 1978 година*

По дело С – 33/78

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание Протокола от 3 юни 1971 г. относно тълкуването от Съда на Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно подведомствеността и изпълнението на съдебните решения в областта на гражданското и търговското право, от страна на Oberlandesgericht на Saarbrücken по производството, висящо пред този съд между

SOMAFER SA, със седалище в Uckange (Франция),

и

SAAR-FERNGAS AG, със седалище в Saarbrücken-Chaßbrücke (Федерална република Германия)

относно тълкуване на понятията „клон” и „представителство” по смисъла на член 5, точка 5 от Конвенцията от 27 септември 1968 г.,

СЪДЪТ,

в състав: г-н Н. Kutscher, председател, г-н J. Mertens de Wilmars и г-н А. J. Mackenzie Stuart, председатели на състав, г-н А. М. Donner, г-н Р. Pescatore, г-н М. Sørensen, г-н А. O'Keefe, г-н G. Bosco и г-н А. Touffait, съдии,

генерален адвокат: г-н Н. Mayras,

секретар: г-н А. Van Houtte,

постанови настоящото

Решение

1. С определение от 21 февруари 1978 г., Oberlandesgericht на Saarbrücken постъпило в Съда на 13 март 1978 г. основание Протокола от 3 юни 1971 г. относно тълкуването от Съда на Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно подведомствеността и изпълнението на съдебните решения в областта на гражданското и търговското право (ОВ 1972 г., L 299, стр. 32) (наричана по-нататък „Конвенцията”) е отправил три запитвания за тълкуване на член 5, точка 5 от Конвенцията.

Според разпоредбата, чието тълкуване се иска, може да се предяви иск в друга договаряща държава срещу ответник, чието местопребиваване се намира на

* Език на производството: немски.

територията на договаряща държава „5. По отношение на спор, породен от дейността на клон, представителство или друга форма на установяване - в съдилищата на мястото, където се намира клонът, представителството или другата форма на установяване”.

2. Поставените въпроси са с оглед да се даде възможност на националния съд да се произнесе по въпроса дали му е подведомствен по силата на цитираната разпоредба – без да се засяга подведомствеността на същия съд по силата на други разпоредби на Конвенцията - иск, предявен от германско предприятие срещу френско предприятие със седалище на територията на Франция, но което има на територията на Федерална република Германия офис или друга точка за контакт (означено във фирмените бланки като „Vertretung für Deutschland”). В исковата молба се иска възстановяване на разноски, направени от германското предприятие с оглед обезопасяване на газопроводи, собственост на въпросното предприятие, срещу евентуални вреди, които биха могли да бъдат причинени при работи по разкъртане, извършвани в близост от френското дружество за сметка на Land de Sarre.

По първия въпрос

3. Първият въпрос се отнася до това, дали „подведомствеността по отношение на дейността на клон, представителство или друга форма на установяване по член 5, точка 5 от Конвенцията от 27 септември 1968 г.” се определя:

- а) според правото на държавата, чиито съдилища са сезирани или
- б) според правото на държавите по съществото на спора (квалификация според правото, приложимо по отношение на главното производство) или
- в) самостоятелно, т.е. според целите и систематичното тълкуване на Конвенцията от 1968 г., както и според общите правни принципи, изведени от съответния национален правен ред (Решение на Съда на Европейските общности от 14 октомври 1976 г., Евроконтрол, Njw, 1977 г., стр. 489, 490).”

4. Сключената на основание член 220 от Договора за ЕИО Конвенция съгласно изричната формулировка в преамбюла Ж е насочена към прилагане на разпоредбите на цитирания член относно опростяването на формалностите за взаимно признаване и изпълнение на съдебни решения, както и към засилване на правната закрила в рамките на Общността на лица, които са се установили на нейна територия.

С оглед премахване на пречките пред правоотношенията и уреждането на споровете в отношенията вътре в Общността в областта на гражданското и търговското право, Конвенцията наред с другото съдържа разпоредби, позволяващи да се определени подведомствеността на съдилищата на договарящите държави в тези отношения, като улесни признаването и изпълнението на съдебни решения

Конвенцията следователно трябва да се тълкува, като се има предвид едновременно системата и целите, които са Ж присъщи и връзката Ж с Договора.

5. Тъй като Конвенцията често използва изрази и правни понятия от областта на гражданското, търговското и гражданскопроцесуалното право, чието значение може да бъде различно в отделните договарящи държави, възниква въпросът дали тези изрази и понятия трябва да се считат за самостоятелни и следователно общи за всички договарящи държави или като препращащи към нормите на приложимото за всеки конкретен случай право съобразно стълкновителните норми на първоначално сезирания с правния спор съд.

На този въпрос трябва да се отговори по начин, гарантиращ пълната приложимост на Конвенцията при постигането на преследваните цели.

6. Значението на понятията, съдържащи се в изречението „по отношение на спор, породен от дейността на клон, представителство или друга форма на установяване”, които определят подведомствеността по член 5, точка 5, е различно не само в съответните законодателства на отделните държави, но и в прилагането на двустранните конвенции за признаване и изпълнение на чуждестранни съдебни решения.

7. Функцията на тези понятия в рамките на конвенцията следва да се преценява във връзка с общата разпоредба за подведомствеността в член 2, параграф 1 от Конвенцията, според която “ При условията на тази конвенция, иски срещу лицата с местожителство в една договаряща държава се предявяват пред съдилищата на тази държава, независимо от тяхното гражданство”.

Член 5 предвижда особена подведомственост, като изборът е предоставен на ищеца, именно защото в точно определени хипотези съществува особено тясна връзка между спора и съда, който е компетентен да се произнесе по него с оглед процесуалната икономия.

Предвид обстоятелството, че предоставянето на подведомственост на няколко съдилища за един и същ правен спор не е в полза на правната сигурност и ефективността на правната защита на цялата територия на Общността и следователно е в съответствие с Конвенцията следва да се търсят начини за избягване на широко и многостранно тълкуване на изключенията от общото правило за подведомствеността, съдържащо се в член 2.

Това важи с още по-голяма сила, доколкото в националното право или двустранните конвенции подобни изключения често се дължат на факта, както правителството на обединеното кралство с право изтъкна в своите писмени обяснения, че националната държава обслужва интересите на своите граждани, като им предлага възможността да се отклонят от подведомствеността на чуждестранния съд, като това съображение е неуместно в общностен контекст, тъй като изключенията по член 5 от общите правила на подсъдността, съдържащи се в член 2, се прилагат единствено в интерес на процесуалната икономия.

8. Обхватът и ограниченията за възможността, предоставена на ищеца по силата на член 5, точка 5, зависят от преценката на особени фактори, които както в отношенията дружество майка и клонове, представителства или други форми на установяване, така и в отношенията между последните и трети лица - правят очевидна специалната привръзка, която оправдава правото на избор, предоставено на ищеца чрез дерогация от член 2.

По подразбиране става въпрос за фактори, които засягат две образувания, установени в различни договарящи държави, които обаче независимо от това трябва да се разглеждат по еднакъв начин, както от гледна точка на дружеството майка, така и от гледна точка на клон (клонове), учредени от дружеството майка на територията на други държави-членки, или от гледна точка на третите лица, с които са възникнали правоотношения чрез клоновете.

Стремежът да се гарантира правната сигурност и равенството на правата и задълженията на страните по отношение на възможността да се отклонят от общата разпоредба за подведомствеността по член 2 налага самостоятелно, общо за всички договарящи държави тълкуване на въведените в член 5, точка 5 понятия, които са предмет на преюдициалното запитване.

По втория и третия въпрос

9. В случай, че цитираните понятия следва да се тълкуват самостоятелно, вторият въпрос е насочен към изясняване на какви критерии за тълкуване се прилагат по отношение на автономията на вземане на решения (наред с другото за сключване на сделки) и значението на външното волеизявление.

Третият въпрос се състои в това дали при тълкуването на споменатите понятия е целесъобразно да се вземат предвид такива обстоятелства, каквито предвижда например немското право, (Zivilprozessordnung, Baumbach, 36-то издание, бележка 2a [;] Stein-jonas, 19-то издание, бележка II 2; Oberlandesgericht на Кьолн NJW 73, 1834 г., Oberlandesgericht на Breslau HRR 39, N 111), свързани с определени принципи на гражданска отговорност за лице, което чрез съвкупност от външно изяви действия, т.е., действия, които са му противопоставими от трети добросъвестни лица, е създал впечатление за съществуването на клон или представителство, и като последица от това впечатление, че това лице осъществява дейност чрез този клон или представителство”.

10. На тези два въпроса е целесъобразно да се даде общ отговор.

11. Тъй като цитираните понятия откриват възможност за отклонение от общото правило за подведомствеността по член 2 от Конвенцията, тяхното тълкуване трябва да позволява да се установи без затруднение специалната привръзка, която обосновава това отклонение.

Тази специална привръзка се отнася на първо място до външните белези, при наличието на които може да се установи съществуването на клон, представителство ли на друга форма на установяване и на второ място отношението между индивидуализираното по място образувание и предмета на

спора, насочен срещу дружеството майка, установено в друга договаряща държава.

12. Що се отнася до първата точка, понятието за клон, представителство или друга форма на установяване предполага център на дейност, който има трайно външно проявление, като клона на дружеството майка, предполагат център на дейности, с тайно външно проявление, като клона на дружеството майка, което има собствено управление и е снабдено с правомощия да сключва сделки с трети лица по такъв начин, че третите лица, макар да знаят, че е възможно да възникне правоотношение с дружеството майка, чието седалище е в чужбина, са освободени от необходимостта да се свързват пряко с него и могат да сключват сделки в центъра на дейността, който се представлява от клона.

13. Що се отнася до втората точка, освен това е необходимо, предметът на спора да се отнася до дейността на клона, представителството или друга форма на установяване.

Понятието „дейност” включва, от една страна спорове за договорни или извъндоговорни права и задължения, свързани с управлението в тесен смисъл на представителството, клона или друга форма на установяване, като например наемни правоотношения във връзка с недвижим имот по местонахождение на тези образувания или във връзка с трудовите правоотношения с лицата, които работят в тези образувания.

От друга страна, понятието включва споровете относно поети задължения от центъра на дейност, описан по-горе, от името на дружеството майка, които са с местоизпълнение договаряща държава, в която е седалището на клона, както и споровете относно извъндоговорни задължения, възникнали във връзка с дейността, която клонът, представителството или друга форма на установяване в посочения по-горе смисъл осъществяват по местонахождението си за сметка на дружеството майка.

От компетентността на сезирания съд е да установи във всеки конкретен случай признаци, позволяващи да се констатира действителното съществуване на център на дейност и да се квалифицира спорното правоотношение по отношение на понятието „дейност”, тълкувано в посочения по-горе смисъл.

14. Изложените по-горе съображения правят безпредметен отговора на третия въпрос.

По съдебните разноси

21. Разноските, направени от правителството на Обединеното кралство и Комисията на Европейските общности, предоставили писмени становища на Съда, не подлежат на възстановяване.

С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в процеса, висящ пред националния съд, последният следва да се произнесе по съдебните разноси.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, отправени от Oberlandesgericht на Saarbrücken и определение от 21 февруари 1978 г., реши:

1. Стремежът да се гарантира правната сигурност и равенството на правата и задълженията на страните по отношение на възможността да се отклонят от общата разпоредба за подведомствеността по член 2 налага самостоятелно, общо за всички договарящи държави тълкуване на понятията, въведени в член 5, точка 5 от Конвенцията.

2. Понятия клон, представителство или друга форма на установяване предполагат център на дейност с трайно външно проявление, като клона на дружеството майка, което има собствено управление и е снабдено с правомощия да сключва сделки с трети лица по такъв начин, че третите лица, макар да знаят, че е възможно да възникне правоотношение с дружеството майка, чието седалище е в чужбина, са освободени от необходимостта да се свързват пряко с него и могат да сключват сделки в центъра на дейността, който се представлява от клона

3. Понятието „дейност” включва

- спорове за договорни или извъндоговорни права и задължения, свързани с управлението в тесен смисъл на представителството, клона или друга форма на установяване, като например наемни правоотношения във връзка с недвижим имот по местонахождение на тези образувания или във връзка с трудовите правоотношения с лицата, които работят в тези образувания;

- споровете относно поети задължения от центъра на дейност, описан по-горе, от името на дружеството майка, които са с местоизпълнение договаряща държава, в която е седалището на клона, както и споровете относно извъндоговорни задължения, възникнали във връзка с дейността, която клонът, представителството или друга форма на установяване в посочения по-горе смисъл осъществяват по местонахождението си за сметка на дружеството майка.

4. От компетентността на сезирания съд е да установи във всеки конкретен случай признаци, позволяващи да се констатира действителното съществуване на център на дейност и да се квалифицира спорното правоотношение по отношение на понятието „дейност”, тълкувано в посочения по-горе смисъл.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 22 ноември 1978 година.

Подписи